

Una utopia anomenada jazz

Fa 25 anys que
des del Raval barceloní
s'insuflen al país
dosis bones
i abundants de jazz
i flamenc. Aquest focus
anomenat Taller
de Músics, fill de
l'essència llibertària
de la ciutat, celebra
aquest diumenge el seu
primer quart de segle
amb un gran concert.

La recent inaugurada ruta turística per l'anarisme barceloní ha començat amb un oblit imperdonable: no passa pels carrers on hi ha el Taller de Músics. Què té a veure l'anarisme amb una escola de música model que enguany fa 25 anys? Doncs molt. Especialment, pels principis.

Als anys setanta la Barcelona tardo-franquista vivia moments d'agitació, també anarquista. Al barri de Verdum, integrat a l'anomenat Nou Barris, Fernando Hernández i Lluís Cabrera es dedicaven a l'agitació política, cultural i social des de la penya flamenca "Enrique Morente". De 1970 a 1977 la penya es dedicà no només al *cante* i la guitarra sinó també al cinema, el teatre, les lluites veïnals o fins i tot a dur Pasqual Maragall perquè fes classes de sociologia.

Esgotada la pràctica activista a través de la penya flamenca, Cabrera i Hernández, entre altres, van passar a l'activisme editorial àcrata a través de Distribuciones Epicuro, en uns baixos al carrer Recasens de Barcelona, a l'anomenat barri Xino. Amb tot, mantenien el vincle amb Nou Barris, on el 3 i el 4 de juny van organitzar un festival amb 30 hores de música popular. Hi van posar de tot: sardanes, flamenc, teatre, cine, rock, cançó... El cuquet musical agafava força i els nostres activistes es feien amb músics com Sisa o Blay Tritono. L'efervescència d'aquells dies, però, va acabar-se de cop amb les eleccions estatals, onze dies després: el boicot demanat pels anarquistes va rebre una galleda d'aigua freda en forma d'una participació de més del 90% de l'electorat, el triomf de la UCD, la segona posició d'un partit acabat de fer com el PSOE i l'arraconament de les múltiples opcions entre l'esquerra, l'extrema

esquerra i l'extrema-extrema esquerra. La conclusió semblava lògica: "dediquem-nos a una altra cosa", recorda Cabrera.

I aquesta altra cosa va ser una escola de música de jazz, on el flamenc hi posà un peu des del primer dia. Val a dir que el 1979 Barcelona no vivia un bon moment pel que fa a indústries musicals. Les discogràfiques despertaven del somni creatiu laietà i anaven preparant-se per a la normalització de la democràcia a l'estat espanyol, de manera que situaven les seves seus a Madrid, fins aleshores un desert cultural. Els músics a Barcelona es quedaren certament desamparats, i molts van deixar la creativitat tancada al bagul dels records mentre es dedicaven a les orquestres o a l'educació per sobreviure. Però el pòsit existia i Cabrera i Hernández el van saber, primer, refugiar, i després, impulsar.

La idea va ser del primer trompetista de la Big Band de la Ràdio Pública Danesa, l'argentí nacionalitzat nord-americà, Americo Bellotto, que havia anat a raure a la ciutat per atzars de la vida, i duia amb ell un contacte vital per a Cabrera i Hernández, el director d'aquella Big Band, Thad Jones.

Amb la idea al cap, calia el lloc on fer-la realitat, i el que estava més a mà eren els baixos que havien fet de local a les Distribuciones Epicuro. Per fer llibres, aquell espai encara funcionava, però per fer música ja era una altra cosa, i a més d'insonoritzar-lo amb caixes d'ous buides va caldre molta mà esquerra perquè els veïns adoptessin aquells músics al seu barri.

L'embranchida que duien Cabrera i Hernández també va poder més que la degradació del barri. I també aquell focus

ANTONIO NARVÁEZ

A la foto, Thad Jones fent una de les classes del seminari internacional de Jazz que es féu a Banyoles del 26 de maig al 8 de juny de 1980.

molt més que musical que es clavà al barri Xino el 1979 serví després per lluitar contra l'especulació immobiliària que desfermà la llei Boyer, especialment a través de la complicitat amb els veïns.

Abans de tot això, però, calia un nom. Fou la professora de piano de Tete Montoliu, Betri Palou, qui proposà dir-ne "Atelier de Musiciens", que amb la traducció quedà com Taller de Músics. I de fet, fou un encert, ja que era prou obert i

genèric per evitar tancar-se només en l'eix vertebrador que significava el jazz. Així, poc menys de 60 alumnes començaren a aprendre amb un equip de professors catalans, uruguaians, alemanys, iugoslaus, xilens, argentins, alemanys i japonesos. La Barcelona mestissa *avant la lettre*. Com recorda Cabrera, "el jazz unia aquells músics, però no com un fi, sinó com un mitjà, era el nostre esperanto".

Una discogràfica arriscada

Des del principi de la seva història, els responsables del Taller de Músics van creure bàsic acompanyar les classes i els concerts amb un suport que deixés constància del que irradiava aquell focus musical al barri barceloní del Raval. Professors, alumnes o senzillament músics que havien trobat complicitats amb el Taller en algun moment o altre de la seva vida han pogut tenir un lloc en aquesta col·lecció que ja ha tret al mercat trenta-set discos. És a dir, quasi un disc i mig per any.

Per a Lluís Cabrera, president fundador del Taller, els criteris per enregistrar són "música arriscada, que cap altra discogràfica editaria". Entre altres perles d'aquesta col·lecció hi ha *A-Free-K + Jack Walrath*, de Jordi Rossy, Perico Sambeat i Eladio Reinon; el disc homònim de l'Orquestra Taller de Músics de Barcelona amb Tete Montoliu; *Brou nou*, de Xavier Maristany; *Onix*, de Lluís Vidal i Zé Eduardo; *Cançons Populares*, del Lluís Vidal Trio; *Totico*, del músic kurd Gani Mirzo; *Tots els colors del blues*, d'Errol Woiski, o l'enregistrament de l'espectacle *De Riba a Riba*, de Pau Riba i la Beig Ensemble Taller de Músics amb textos dels avis del primer.

Una de les darreres produccions d'aquesta discogràfica ha estat *Unreleased recordings*, un recopilatori amb quatre CD del guitarrista Sean Levitt, mort fa dos anys a París, i que fou una figura emblemàtica per a molts músics del Taller, una mena de guru de "l'esperit Taller", que pràcticament feia vida entre les aules i el club JazzSí i els carrers que els acullen. *O. C.*

Després de quatre anys de llibertarisme aplicat al jazz, de pràctica *underground* i experimental, la utopia va deixar pas a un cert pragmatisme. L'experiència serveix d'alguna cosa. I el 1983 es va encarrilar l'energia a través d'un primer programa d'estudis i la direcció del contrabaixista portuguès Zé Eduardo. Entre els seus alumnes d'aleshores hi van passar músics destacats d'avui, com Jordi Rossy, Mario Rossy, els saxos valencians Perico Sambeat, Ramon Cardo i Eladio Reinon, els pianistes Xavier Capellas, Albert Bover, i els bateristes David Xirgu i Marc Miralta, entre altres.

Cabrera recorda com arribaven joves barcelonins, del cinturó metropolità, i bastants del País Valencià, que malgrat la seva observança pop-rockera, assistien a cursos i *jams*, perquè "al taller es vivia l'esperit òrfic que els conservatoris camforaven". Tant aleshores com ara, Cabrera sempre ha estat preocupat per no oblidar que el músic forma part de la societat, cosa que el Taller ha fet realitat amb el barri però que també s'ha fet portes endins. "Tant abans com ara —explica Cabrera— ensenyem a no separar la professió de la societat, jo els he dit a molts estudiants que això que 'els músics no ens fem en política' no té cap sentit, tot està interrelacionat."

Flamenc seriós. El Taller va anar agafant força no solament pel que significa de focus irradiador del jazz a la ciutat sinó per altres elements que ampliaven el seu radi d'acció musical més enllà del gènere que inicialment serví per bastir l'escola. Així, per exemple, el Taller des de l'inici sempre havia tingut una preocupació especial pel flamenc, per fer-ne un treball seriós i desfolkloritzat. Des de 1979 ja ofería classes de guitarra flamenca, però no va ser fins al curs 1988-1989 que Maitte Martín va fer el primer programa d'estudis de flamenc. I també d'aquesta sensibilitat del Taller ha sortit, a més d'un important paper en la renovació del gènere, grans figures com Miguel Poveda.

El 1992, quan el Taller era dirigit per Lluís Vidal i Lluís Vergés, es va inaugurar el local JazzSí, un club de petit format que des d'aleshores cada dia programa música en directe. Sis anys després,

Xavier Fort, Santi Galan, Enric Palomar i Joan Albert Amargós substituïren la direcció a Vidal i Vergés.

Cabrera, que s'ha mantingut des del principi com a president fundador, està satisfet d'aquest aniversari. I els diversos sectors de l'escena així ho reconeixen. Pere Pons, director de la revista *Jaç*, especialitzada en jazz, considera cabdal el pes del Taller a la ciutat i al país: "Hi han passat i s'hi han format grans músics de jazz, i a més no s'han quedat només en una escola sinó que s'han obert musicalment i més enllà de l'ensenyament. Sens dubte, són una referència clau sense la qual no s'entendria l'efervescència jazzística de la ciutat."

Es pot dir que el Taller ha fet escola també com a tal, ja que avui hi ha més de vint escoles a Catalunya que tenen un model estructural i de gestió basat en aquest, i que estan sota la direcció o la inspiració de gent que en un moment o altre de la seva vida s'hi han vinculat.

Mirant endavant. Dins l'essència renovadora que envolta tot el que es fa al Taller, també hi ha la d'obrir nous espais d'investigació. En aquest sentit, des de fa dos anys s'hi impulsa un projecte anomenat "Socatalà", en col·laboració amb l'antropòleg Bienve Moya. Com explica Cabrera, "sempre he pensat que determinats estils del flamenc, la part que no ve dels gitans, és a dir, les jotes i els fandangos, són musicalment iguals a estils que als Països Catalans es diuen d'una altra manera, com els cants de feina i cants de treball de les Balears o del País Valencià. Són connexions que ens vinculen des d'Itàlia fins a Tunísia, Andalusia o el Marroc". Amb aquesta idea, l'any passat Toni Xuclà va engagar l'espectacle "Cante al plaer de viure", amb deu músics i cantants com els valencians Apa i Miquel Gil, el rumbero lleidatà Beethoven, la cantautora Lúdia Pujol, i la professora de flamenc del Taller Carmen Corpas.

I enguany, en aquest mateix programa Toni Xuclà enfoca la investigació a les Illes i la Catalunya Nord amb "Notícia del regne de Mallorca", que compta amb el suport de la seva banda i les veus de Cris Juanico, Roger Mas, Lúdia Pujol, Miquel Gil i Alba Guerrero.

Una classe del Taller, i a sota, moment d'una actuació al club JazzSi. Tant les aules com el local dels concerts estan en una zona del que abans s'anomenava barri Xino.

La intenció final, com diu Cabrera, és que "els vasos comunicants flueixin perquè els compartiments estancs de vegades desprenen una olor que tomba d'esquena."

Tot plegat són vint-i-cinc anys amb moltes coses per celebrar. Per això, diumenge 28 de novembre a la sala Luz de Gas han organitzat, juntament amb l'Aula de Música, un concert ideat per Enric Palomar i Joan Albert Amargós, en el marc del 36è Voll-Damm Festival Internacional de Jazz de Barcelona. En aquest espectacle, titulat genèricament *Raval. Concert per a orquestra, percussions i veus*, hi actuaran les formacions Taller de Música del Segle XX; la Jove Big Band Taller de Músics, i Raval Latino, amb la participació com a convidat de Santiago Auserón. L'aniversari arriba, doncs, en un moment ideal. El Taller és

reconegut; genera complicitats amb músics i veïns; a més de les classes i els concerts té una agència de *management*; organitza festivals i té el propi segell discogràfic. Tot plegat començant pel petit carrer Recasens, i seguint per altres baixos als carrers perpendiculars a dreta i esquerra, el carrer de la Cendra i el de Príncep de Viana. Han passat vint-i-cinc anys i el Taller pot haver canviat molt, però encara hi ha traces importants dels inicis, com el dibuix que formen aquests tres carrers si es miren en un mapa de Barcelona: un triangle, aquella A llibertària que motivà els pares de la criatura. Una A coronada per la plaça del dubte, que, com diu Cabrera, "ens permet continuar sent veïns del dubte, la qual cosa faculta per seguir aprenent".

Oriol Cortacans